

Entrebancs per a una escola pública que vol fer l'aprenentatge bàsic en català

M. Josepa Figueras i Serrano
Joan Teixidó i Ribera

Tarragona, juny de 1987

El Col·legi Públic de Pràctiques, annex a l'E.U. del Professorat d'E.G.B. de Tarragona, està situat a la Zona Educacional, a la carretera de Valls, a dos km de la ciutat; no té barri propi, i per tant les famílies que decideixen de portar-hi els fills és, principalment, perquè el projecte educatiu que hom hi duu a terme els plau.

El Centre consta de vuit unitats desdoblaes i parvulari, amb un total de 667 alumnes. L'edifici entrà en funcionament l'any 1973. El tipus d'alumnat que hi assisteix és de classe mitjana benestant, a causa, principalment, d'una autoselecció, pel fet que cal utilitzar algun mitjà de transport per a anar-hi i gaudir del menjador escolar. Per raons injustificables es dona el cas que hi assisteix un nombre molt elevat d'alumnes els pares dels quals (o un membre de la parella) es dediquen a l'ensenyament en qualsevol de les seves branques. Cal dir que alguns dels alumnes es desplaça al Centre caminant.

Abans d'entrar de ple en el motiu de la present comunicació exposarem els factors que segons diferents criteris¹ justifiquen la realització d'un projecte lingüístic en català.

- A) Implantació d'un programa de forma gradual i progressiu en el temps, que estigui d'acord amb l'evolució de l'escola i de la societat.
- B) Elements legals dins el marc de l'Estatut de Catalunya, la Llei de Normalització Lingüística i disposicions posteriors del Departament d'Ensenyament.
- C) Coneixement de l'estat lingüístic de la Comunitat educativa, i especialment d'actituds favorables, dels pares en qüestió, a l'ensenyament en català.
- D) Recursos humans, referits principalment al professorat.
- E) Justificació per raons estrictament pedagògiques.

Tots aquest factors foren tinguts en compte a l'hora de pendre la decisió de fer l'aprenentatge bàsic en la llengua pròpia de Catalunya.

Història del procés de catalanització de l'escola

El curs 1979-80 els alumnes, de primer curs fins a quart inclusivament, fan les experiències en català previ acord del Claustre i ratificació posterior de l'Associació de pares, segons Ordre de 14-4-1978, y hom ho amplia progressivament als altres nivells en cursos successius.

El curs 1982-83 establiment des de primer de pàrvuls d'una doble línia: una en català com a llengua base d'aprenentatge, i l'altra en castellà; ambdues línies s'unifiquen a partir de sisè en una sola línia catalana. (S'establia que podria ésser reconsiderada aquesta última proposta.)

El curs 1986-87 hi ha el projecte de línia única amb el català com a base d'aprenentatge i amb la incorporació progressiva del castellà com a llengua introduïda en segon lloc, utilitzant el sistema d'inmersió, pel qual l'alumne es veuria immersit en un ambient catalanoparlant

que li permetria de començar l'E.G.B. amb un coneixement remarcable de la llengua oral, independentment de la llengua que li fos habitual.

Tots aquests passos foren duts a terme d'acord amb la normativa següent:

- Llei de normalització lingüística de 18 d'abril de 1983.
- Decret 362/1983 de 30 d'agost/modificat pel decret 576/1983.
- Ordre de 8 de setembre de 1983/modificada per l'Ordre de 6-12-1984.

Coneixement de la realitat escolar

Els projectes anteriors havien estat perfectament assumits i el nivell de comunicació en català entre els alumnes podia ésser considerat plausible per la normalitat amb què havia estat assumit, malgrat les dificultats que suposa l'organització de classes paral·leles per la poca intercomunicació lingüística que s'estableix.

Semblava necessari, per tant, de fer el pas següent i començar l'ensenyament en una sola línia d'aprenentatge, en català.

Un altre fet que reforça aquesta realitat és que el curs anterior, a les escoles públiques de Tarragona feren l'aprenentatge bàsic en català el 4,43% d'alumnes.

Recursos humans

Els professors pràcticament tots han fet el reciclatge de català, un 80%. La decisió del Claustre de portar a terme aquest projecte fou adoptada per majoria absoluta.

Raons pedagògiques

La llei de normalització lingüística estableix que en finalitzar l'E.G.B. tots els alumnes han de poder utilitzar normalment el català i el castellà.

Per l'experiència dels quatre anys d'existència de classes paral·leles, hom havia arribat a la conclusió que els alumnes que havien fet l'aprenentatge en llengua catalana havien assolit fàcilment el coneixement i expressió en llengua castellana, en canvi els alumnes que havien iniciat l'ensenyament en castellà mostraven més dificultat en fer aquest pas. La conseqüència que se'n treu, per tant, és que el català comparativament és una llengua romànica més complexa que el castellà. Possiblement, també, raons ambientals i sociològiques possibiliten aquesta dificultat.

Coneixedors del tema abonen l'experiència: Dr. Vila, Dr. Viladot, Dr. Arnau, Marta Mata, Mercè Fluvà, etc., etc., i conclouen que els alumnes que han seguit l'experiència no es troben en un nivell inferior, i si més no els reporta un benefici en adquirir una més gran flexibilitat de pensament. La publicació de la Generalitat de Catalunya (1982) *Quatre anys de Català a l'escola* arriba a conclusions semblants.

D'aquesta millora qualitativa de l'ensenyament hom creu convenient que se'n beneficiïn tots els alumnes, establint per tant una línia única com a base d'aprenentatge.

Fetes aquestes consideracions inicials, vegem els passos que hom seguí:

El 8-4-1986 fou presentada al Consell de Direcció la proposta del Claustre sobre el Projecte Lingüístic; per majoria, hom considerà vàlida la proposta.

Posteriorment fou presentat el projecte al Departament d'Ensenyament; on no infringir cap normativa i estar ben plantejat, hom li dona llum verda.

Un grup de pares de l'associació del Centre, contraris al projecte, demana una Assemblea per tal de boicotejar la decisió del Consell Escolar. Fou dut a terme, i resultà molt concorreguda. Durant més de cinc hores, amb un torn restringit de paraules, foren esgrimits diferents arguments, evitant en tot moment enfrontaments personals i postures visceral: finalitzà sense prendre cap decisió concreta, per manca de suport als qui pretenien d'obstaculitzar el projecte lingüístic.

Davant aquesta situació, 35 pares d'alumnes, que representen un 4% del total del Centre, molts d'ells funcionaris i relacionats amb l'ensenyament, i molt pocs d'afectats pel projecte perquè tenen els fills en uns altres nivells d'E.G.B., car el projecte tan sols es refereix als alumnes de Primer de pàrvuls, prenen el determini de sol·licitar la intervenció de l'Alta Inspecció del M.E.C., i d'acord amb aquest hom interposa un escrit davant la Generalitat; el Departament d'Ensenyament guarda silenci, i això és denunciat a l'Alta Inspecció. Aconsellats per l'advocat Esteban Gómez Rovira, hom interposa un recurs Contenciós-Administratiu contra la resolució del Consell Escolar i contra el silenci administratiu del D. d'E.

El 12-12-1986 i després d'haver estat presentades les alegacions del fiscal, que es basen en la vulneració de l'article 14 de la Constitució; la de l'advocat E. Gómez, que blasma en la seva defensa, d'una forma ofensiva, la cultura catalana i les institucions del país, i la incompareixença del representant del Departament d'Ensenyament, que tenia feta la defensa, el jutge anul·la l'acord del Consell de Direcció del C. P. de Pràctiques, sobre la llengua en què s'han d'impartir les classes a primer de pàrvuls el curs 86-87, perquè va en contra dels articles 14 i 27 de la Constitució. La sentència afecta sis alumnes, els pares dels quals ja havien estat informats del projecte en el moment de formalitzar la matrícula.

La sentència és fa pública el 7-1-1987; el Departament ha de pagar les despeses processals, i el 10-1-1987 dóna a conèixer una nota en la qual diu que valora positivament la sentència, en quant analitza i dóna conformitat a les instruccions sobre l'ús i ensenyança del català que el Departament dóna a les escoles cada any, malgrat que valori negativament el projecte educatiu lingüístic del C. P. de Pràctiques.

A partir d'ací se succeeixen una sèrie de fets, dels quals destaquem:

- Informacions diverses a la premsa sobre si serà presentat o no recurs contra la resolució de l'Audència Territorial.

- Visita de la directora general d'E.P. i del cap del S.E.D.E.C., al Consell Escolar, per tal de garantir els drets dels afectats, i posterior roda de premsa en la que hom diu que el projecte és tècnicament perfecte i s'adiu plenament amb els objectius establerts en els continguts que el D. d'E. ha fixat d'acord amb la llei de Normalització Lingüística.

El mateix dia el Consell Escolar fa públic un comunicat en què es reafirma en la validesa del projecte tot respectant els drets individuals.

- Comunicats i cartes als directors de la premsa local i d'arreu del Principat, on es manifesten tota mena d'opinions. S'ha de fer menció especial de l'actitud favorable al projecte dels dos diaris locals.

- Una autonomenada «Comisión Representante» organitza una campanya contra la normalització lingüística, utilitzant la sentència com a base per a reclutar possibles candidats al servei d'aquesta campanya.

- Visites al cap de Serveis d'Ensenyament i al cap de Serveis de Governació, els quals coincideixen en una valoració positiva del projecte però no fan cap manifestació pública.

- Te lloc una reunió amb assistència del Sr. R. Juncosa, director general d'Ordenació i Innovació Educativa, i representants del pares del Consell Escolar, professors, el director, la directora de la Normal, inspectora del centre.

- El 4-2-87 es presenta a l'Escola l'advocat E. Gómez, acompanyat de 17 pares, un parell dels quals ja no tenien alumnes al centre, exigint el compliment immediat de la sentència al director de l'escola, el qual, després de reprovar aquesta intromissió a l'escola en actitud desfavorable, recorda que és el Departament d'Ensenyament qui ha de determinar la forma d'execució de la sentència i l'ha de comunicar al centre. L'advocat anuncia que anirà a denunciar-lo al jutjat de guardia, fent servir els 17 pares com a testimonis. I així ho féu. El Claustre i el Consell Escolar, que fins aleshores havien mantingut una actitud prudent per tal de no poletmitzar sobre l'escola, davant aquesta situació opten per donar a conèixer aquest fets i informar-ne els pares i l'opinió pública.

- Hom envia una carta personal al president de la Generalitat, sol·licitant solució a una problemàtica plantejada indicant-li possibles vies de solució. Posteriorment hom rep resposta a la carta, amb l'afirmació que hom farà el que sigui possible.

- El dia 12-2-87 hi ha el debat de l'Estatut al Parlament. El president de la Generalitat, contestant